

PRIMUL PILON AL PAC: I – ORGANIZAREA COMUNĂ A PIEȚELOR (OCP) PENTRU PRODUSELE AGRICOLE

Organizarea comună a piețelor este cadrul creat pentru măsurile de piață prevăzute în cadrul PAC. Reformele succesive au condus la fuziunea, în 2007, a 21 de OCP-uri într-o OCP unică pentru toate produsele agricole. De asemenea, reformele PAC au orientat tot mai mult această politică către piețe și au restrâns rolul instrumentelor de intervenție; acestea sunt considerate în prezent ca fiind „mecanisme de siguranță”, la care nu trebuie să se recurgă decât în caz de criză.

TEMEI JURIDIC

Articolele 38-44 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), [Regulamentul \(UE\) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului](#) și [Regulamentul \(UE\) nr. 1370/2013 al Consiliului](#) și [Directiva \(UE\) 2019/633](#) a Parlamentului European și a Consiliului.

INTRODUCERE: DE LA 21 DE OCP-URI LA O OCP UNICĂ

OCP-urile au constituit o componentă esențială a politicii agricole comune (PAC) încă de la instituirea acesteia, constituind cadrul pentru programele de sprijin al pieței create în diversele sectoare agricole.

OCP-urile au fost create ca mijloace de realizare a obiectivelor PAC (articolul 40 din TFUE), mai ales a obiectivelor de stabilizare a piețelor, de asigurare a unui nivel de trai echitabil pentru agricultori și de creștere a productivității în agricultură. OCP-urile se aplică produselor care figurează în anexa I la TFUE și conțin o serie de mecanisme care reglementează producția și comercializarea acestor produse în Uniune. Aceste mecanisme oferă garanții variabile, în funcție de caracteristicile specifice produselor în cauză. Măsurile de piață din cadrul OCP fac parte din primul pilon al PAC.

Până la intrarea în vigoare a OCP unică în 2007 [[Regulamentul \(CE\) nr. 1234/2007 al Consiliului](#)], coexistau 21 de OCP-uri separate, fiecare acoperind produse specifice și fiind reglementate prin propriile regulamente de bază. OCP-urile se bazau inițial în special pe prețuri garantate, care au fost totuși reduse treptat și compensate, inițial integral, iar apoi, parțial, prin acordarea unui ajutor direct. Începând cu reforma din 2003 (a se vedea fișa [3.2.3](#)), majoritatea ajutoarelor directe care făceau parte din diferite OCP-uri au fost treptat decuplate de producție (împreună cu instituirea schemei de plată unice) și transferate de la domeniul de aplicare al reglementărilor privind OCP,

inițial la [Regulamentul \(CE\) nr. 1782/2003](#) , iar apoi, după adoptarea „bilanțului de sănătate”, la [Regulamentul \(CE\) nr. 73/2009](#).

Această serie de reforme au modificat considerabil, prin urmare, instrumentele de intervenție, care sunt în prezent considerate a fi „mecanisme de siguranță”, adică sunt folosite doar în cazul crizelor legate de perturbări grave ale piețelor. În ceea ce privește măsurile de sprijinire a prețurilor, au fost menținute numai prețurile de intervenție (prețul garantat sub care un organism de intervenție desemnat de statele membre cumpără cantitățile produse și le depozitează). Gradul de intervenție a fost redus considerabil (a se vedea mai jos paragraful privind finanțarea OCP din fonduri ale UE).

NOUA OCP POST-2013

Normele privind OCP sunt deosebit de complexe: regulamentul de bază privind OCP cuprinde 232 de articole și, în plus, numeroase norme derivate din actele delegate și din actele de punere în aplicare.

OCP cuprinde un segment intern referitor la intervențiile pe piață, normele privind comercializarea și organizarea producătorilor și un segment extern referitor la schimburile cu țările terțe (certificare de import și export, taxe la import, gestionarea contingentelor tarifare, restituiri la export etc.). OCP se referă, de asemenea, la normele în materie de concurență aplicabile întreprinderilor și la normele în materie de ajutor de stat. Ea conține inclusiv dispoziții generale privind măsurile excepționale (inclusiv măsuri de prevenire a perturbărilor pieței provocate de fluctuațiile prețurilor sau de alte evenimente, măsuri de sprijin al pieței în caz de declanșare a unei boli a animalelor și de pierdere a încrederii consumatorilor din cauza existenței unor riscuri pentru sănătatea publică, a plantelor sau a animalelor, precum și măsuri referitoare la practicile concertate adoptate în perioadele în care piețele înregistrează un dezechilibru grav) și noul fond de rezervă pentru situații de criză în sectorul agricol.

Această rezervă este un nou instrument menit să sprijine acest sector în cazul unor crize care influențează producția și/sau distribuția. Această rezervă este un nou instrument menit să sprijine acest sector în cazul unor crize care influențează producția și/sau distribuția și se constituie prin aplicarea anuală a unei reduceri a plăților directe în cadrul mecanismului de disciplină financiară [[Regulamentul \(UE\) nr. 1306/2013](#)]. Disciplina financiară se aplică numai în cazul plăților directe care depășesc 2 000 EUR. În fiecare an, în cazul în care rezerva nu este utilizată, aceasta este plătită agricultorilor. Pentru perioada 2014-2020, rezerva este împărțită în șapte tranșe anuale de 400 de milioane EUR (o sumă totală de 2,8 miliarde EUR). Rezerva de criză poate fi utilizată pentru a finanța măsurile excepționale împotriva perturbărilor piețelor.

Sistemele de intervenție publică și de ajutoare pentru depozitare privată au fost revizuite pentru a îmbunătăți capacitatea de reacție și eficacitatea acestora. Perioada de intervenție pentru unt și lapte praf degresat s-a prelungit cu o lună; se prevede o atribuire automată pentru lapte și laptele praf degresat dacă se depășesc anumite plafoane; pentru unt, cantitatea maximă stabilită pentru a fi achiziționată la preț fix este de 50 000 de tone; iar anumite brânzeturi cu denumire de origine protejată (DOP)

sau indicație geografică protejată (IGP) sunt eligibile pentru ajutorul pentru depozitare privată.

În ceea ce privește măsurile de control al ofertei, regimul cotelor de zahăr s-a încheiat la 30 septembrie 2017. Pentru perioada 2016-2030 a fost introdus un nou sistem de autorizații pentru plantări noi. Autorizațiile pentru plantările de viță-de-vie vor putea crește cu maximum 1 % pe an.

În sectorul laptelui, a fost confirmată încheierea regimului de cote la 31 martie 2015. Dispozițiile referitoare la relațiile contractuale din sectorul laptelui și al produselor lactate prevăzute în „minipachetul privind laptele# [[Regulamentul \(UE\) nr. 261/2012](#)] au fost încorporate în noul regulament. Ele urmăresc consolidarea puterii de negociere a producătorilor de lapte în cadrul lanțului de aprovizionare. Aceste măsuri oferă statelor membre posibilitatea de a impune în mod obligatoriu încheierea de contracte scrise între agricultori și unitățile de prelucrare a laptelui. De asemenea, ele permit agriculturilor să negocieze colectiv contractele prin intermediul organizațiilor de producători. Oferta de brânzeturi DOP/IGP poate fi, de asemenea, reglementată de organizațiile de producători.

În plus, programele de distribuire a fructelor și a laptelui în școli au fost prelungite, iar bugetul anual alocat programului de distribuire a fructelor în școli trece de la 90 la 150 de milioane EUR. [Regulamentul \(UE\) 2016/791](#) a îmbunătățit funcționarea acestor programe.

Dispozițiile privind organizațiile de producători, asociațiile organizațiilor de producători și organizațiile interprofesionale sunt extinse la toate sectoarele pentru a consolida puterea de negociere a agriculturilor. Finanțarea acestora ține de bugetul alocat dezvoltării rurale. În anumite condiții, organizațiile de producători din sectoarele uleiului de măsline, culturilor arabile și cărnii de vită și mânzat pot lua și ele parte la negocieri colective în numele membrilor lor. În unele cazuri, organizațiile de producători recunoscute, asociațiile formate din organizații de producători și organizațiile interprofesionale recunoscute pot fi autorizate de către Comisie să adopte măsuri temporare de stabilizare a piețelor (de exemplu, retragerea de pe piață și depozitarea de către operatori privați).

Noul regulament menține restituirile la exportul către țări terțe, dar numai pentru anumite produse și numai atunci când condițiile de pe piața internă corespund celor descrise în cazurile ce impun adoptarea de măsuri excepționale.

Alinierea PAC la Tratatul de la Lisabona [în special chestiunile legate de aplicarea articolului 43 alineatul (3) din TFUE, conform căruia Consiliul este singura entitate cu putere decizională] a fost o problemă controversată în cursul negocierilor privind reforma OCP. Astfel, o serie de măsuri privind intervenția publică și depozitarea în regim privat, programele de distribuire în școli, restituirile la export și sectorul zahărului țin în prezent de competența exclusivă a Consiliului [[Regulamentul \(UE\) nr. 1370/2013](#)] (a se vedea fișa [3.2.1](#)).

FINANȚAREA OCP

OCP este finanțată din Fondul european de garantare agricolă (FEGA). În 2018, toate măsurile legate de intervențiile pe piață au reprezentat aproximativ 2,7 miliarde EUR,

adică 6,1 % din totalul cheltuielilor FEAGA. Tabelul 1 indică în mod clar că sumele destinate restituirilor la export au scăzut drastic.

Tabelul 1: Cheltuielile FEAGA referitoare la intervențiile pe piețele agricole (în milioane EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Depozitare	93,6	- 194,6	17,4	25,1	5,1	18,4	52,4	27,6	182,3
Restituiri la export	385,1	179,4	146,7	62,4	4,5	0,3	0,6	0,0	0,1
Alte măsuri de piață	3 454,8	3 428,3	3 344,5	3 217,2	2 579,6	2 698,0	3 185,2	3 061	2 527,1
Total	3 933,5	3 413,1	3 508,6	3 304,7	2 589,2	2 716,7	3 238,2	3 088,6	2 709,4

Sursa: Rapoartele financiare ale Comisiei către Parlamentul European și către Consiliu.

Spre deosebire de ajutoarele directe și de dezvoltarea rurală, măsurile de piață nu fac obiectul unor pachete bugetare naționale alocate dinainte. Pentru perioada 2014-2020, se prevede că fondurile disponibile pentru politica de piață a UE (incluzând rezerva pentru situațiile de criză) ar trebui să reprezinte circa 4 % (17,5 miliarde EUR) din bugetul total al PAC.

OCP a fost valorificată în actuala criză din sectorul laptelui, al cărnii de porc și al fructelor și legumelor. În martie 2016, pentru prima dată de la intrarea în vigoare a noii PAC, Comisia a activat una din măsurile excepționale (articolul 222 din Regulamentul privind OCP): aceasta permite organizațiilor de producători, organizațiilor interprofesionale și cooperativelor din sectorul produselor lactate să stabilească acorduri voluntare pentru a-și limita producția. Această decizie a funcționat în completarea mării temporare a ajutoarelor de stat și a dublării plafoanelor de intervenție pentru laptele praf degresat și unt. În cele din urmă, pachetul de măsuri din septembrie 2016 a prevăzut un sistem la nivelul UE pentru a încuraja reducerea producției de lapte (150 milioane EUR), ajutorul de adaptare condiționat pe care statele membre vor trebui să îl definească și să îl pună în aplicare de pe o listă propusă de Comisie (350 milioane EUR, pe care statele membre o vor putea completa cu fonduri naționale de valoare identică), măsuri tehnice pentru a oferi flexibilitate (de exemplu, cu privire la sprijinul cuplat), precum și sprijin pentru asigurarea lichidității și mecanisme consolidate pentru o plasă de siguranță (extinderea intervenției și a ajutorului pentru depozitarea privată a laptelui praf degresat). Rezerva pentru situații de criză nu a fost încă utilizată.

Grupul de lucru creat în ianuarie 2016 pentru a reflecta asupra viitorului politicii privind piețele agricole și-a prezentat raportul final în noiembrie 2016. Parlamentul European a preluat sugestiile grupului pentru a prezenta amendamente complementare la propunerea de Regulament „Omnibus” ([COM\(2016\)0605](#) din noiembrie 2016) care însoțea revizia la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2014-2020 (a se vedea fișa [3.2.9](#)). În octombrie s-a ajuns la un acord cu Consiliul, iar textul a fost publicat în decembrie 2017 [[Regulamentul \(UE\) nr. 2393/2017](#)].

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

„Minipachetul privind laptele# [[Regulamentul \(UE\) nr. 261/2012](#)] a fost primul act legislativ privind agricultura adoptat de Parlamentul European și Consiliu în conformitate cu procedura legislativă ordinară.

OCP a fost unul dintre subiectele cele mai controversate ale negocierilor privind noua PAC. Votul asupra Regulamentului privind OCP a fost cel mai disputat dintre cele patru din sesiunea plenară din martie 2013 (fiind în cele din urmă adoptat cu 375 de voturi pentru, 277 de voturi împotriva). Acest lucru se explică în principal prin faptul că OCP abordează chestiuni deosebit de sensibile, cum ar fi reglementarea piețelor agricole, aplicarea normelor în materie de concurență în agricultură și rolurile instituțiilor în cadrul PAC [în special articolul 43 alineatul (3) din TFUE]. În calitate de colegiuitor, Parlamentul și-a pus amprenta asupra noului regulament. De exemplu, a sprijinit reintroducerea grâului dur pe lista produselor eligibile pentru intervenții, creșterea limitării cantitative aplicabile în cazul intervenției publice pentru unt (50 000 de tone, față de 20 000 de tone, cum se menționa în propunerea Comisiei), includerea pe lista produselor eligibile pentru ajutorul pentru depozitarea privată a brânzeturilor DOP/IGP, creșterea plafonului pentru asistența financiară acordată de UE unor organizații sau asociații ale organizațiilor de producători din sectorul fructelor și legumelor, prelungirea regimului cotelor de zahăr până în 2017, menținerea unui sistem de autorizații pentru plantări de viță-de-vie după încheierea regimului drepturilor de plantare etc.

În plus, Parlamentul urmărește îndeaproape elaborarea de către Comisie a actelor delegate privind OCP, pentru a asigura conformitatea acestora cu compromisul politic la care s-a ajuns în momentul reformei. Parlamentul poate, într-adevăr, să exprime obiecții la adresa acestor acte, obiecții care pot să conducă, în anumite cazuri, la abrogarea de către Comisie a actului în cauză (a se vedea fișa [3.2.1](#)).

De asemenea, Parlamentul urmărește îndeaproape măsurile adoptate pentru combaterea crizei în sectorul agricol.

În fine, pentru a completa Regulamentul privind OCP, în aprilie 2019 a fost publicată o directivă privind practicile comerciale neloiale în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente [[Directiva \(UE\) 2019/633](#)], în urma adoptării, în martie, a Rezoluției Parlamentului pe această temă [[P8_TA\(2019\)0152](#)]. Pentru a combate practicile care nu sunt de bună credință, sunt inechitabile și/sau impuse unilateral de un partener comercial altuia, noua directivă stabilește o listă minimă de practici comerciale neloiale interzise în relațiile dintre cumpărătorii și furnizorii din lanțul agroalimentar.

Albert Massot
02/2020

